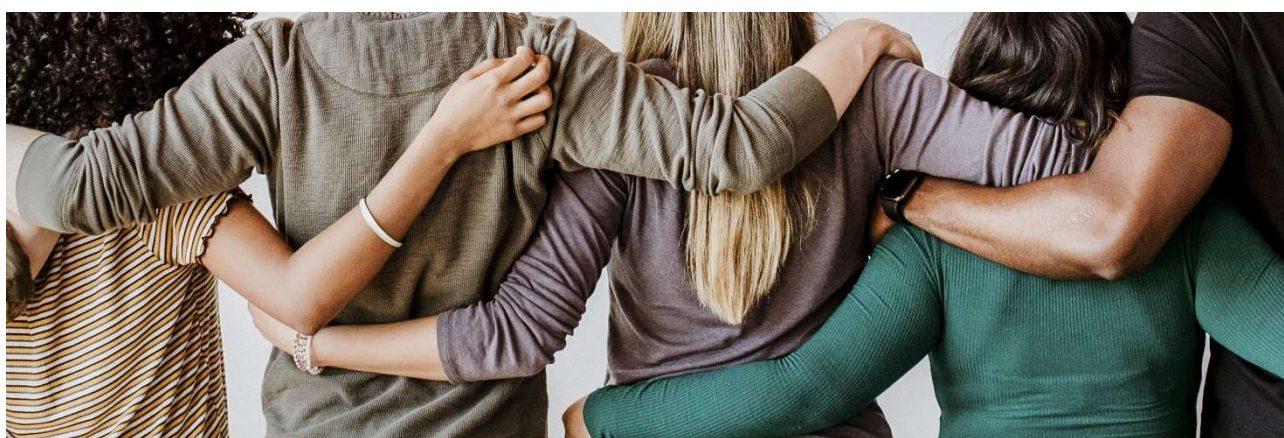

UTVÄRDERING AV VÄSTSVENSKA KRAFTSAMLINGEN FULLFÖLJDA STUDIER

2024-09-11

wsp

UTVÄRDERING AV VÄSTSVENSKA KRAFTSAMLINGEN FULLFÖLJDA STUDIER

Uppdragsnamn

Utvärdering av västsvenska kraftsamlingen fullföljda studier

KUND

Västra Götalandsregionen

KONSULT

WSP

121 88 Stockholm-Globen

Besök: Arenavägen 7

Tel: +46 10-722 50 00

WSP Sverige AB

Org nr: 556057-4880

wsp.com

KONTAKTPERSONER

Fredrik Wikström, fredrik.wikstrom@wsp.com

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	4
INLEDNING	5
UTVÄRDERINGSUPPDRAGET	5
GENOMFÖRANDE AV UTVÄRDERINGEN	6
RAPPORTENS DISPOSITION	6
HUR FUNGERAR KRAFTSAMLINGEN SOM ARBETSMODELL?	7
VILKA BEHOV SKA KRAFTSAMLINGEN MÖTA?	7
VAD SKA UPPNÅS MED KRAFTSAMLINGEN?	8
HUR HAR AKTÖRERNA KRAFTSAMLAT?	9
VILKA RESULTAT HAR KRAFTSAMLINGEN LETT TILL?	13
HAR KRAFTSAMLINGEN STÄRKT SAMVERKAN OCH SAMORDNING MELLAN BERÖRDA AKTÖRER?	13
HAR KRAFTSAMLINGEN LETT TILL UTVECKLING AV NYA METODER OCH ARBETSSÄTT?	14
HAR KRAFTSAMLINGEN LETT TILL NY KUNSKAP OCH NYA INNOVATIONER?	15
HAR RESURSER RIKTATS OM TILL FÖLJD AV KRAFTSAMLINGEN?	18
FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ARBETET FRAMÅT	18
FINNS DET FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ATT DET SOM BYGGTS UPP INOM RAMEN FÖR KRAFTSAMLINGEN KAN LEVA KVAR?	18
VILKET FOKUS BÖR KRAFTSAMLINGEN HA FRAMÅT?	19
WSP:S SLUTSATSER	20
Kraftsamlingen har bidragit till att adressera fullföljda studier som en samhällsutmaning	20
Västra Götalandsregionen har utvecklat sin organisation och ledarskap inom fullföljda studier	20
Den delregionala samverkansstrukturen har stärkts	20
Delregionala kunskapsnoder är en systeminnovation, men tvärsektoriell samverkan kan utvecklas	21
Kraftsamlingen har kanaliserat resurser till uppbyggnad av nya strukturer och konkreta utvecklingsinsatser	21
Svårt att värdera kraftsamlingens resultat	21
BILAGA A - INTERVJUER OCH ÖVRIGT UNDERLAG	23

SAMMANFATTNING

WSP har under perioden mars – augusti 2024 utvärderat den västsvenska kraftsamlingen Fullföljda studier. Utvärderingen är en del av den översyn som görs av regionala utvecklingsstrategin 2024 – 2025 och ska fungera som underlag för fortsatt dialog under översynen. Utvärderingen syftar övergripande till att belysa hur kraftsamlingen fungerar och uppfattas, vilka resultat som kraftsamlingen leder till samt hur förutsättningarna ser ut för att resultaten ska bli bestående över tid. I WSP:s uppdrag ingår det även att utvärdera resterande tre kraftsamlingar samt kraftsamling som arbetsmodell. Resultatet från dessa utvärderingar presenteras i separata rapporter.

Enligt den regionala utvecklingsstrategin innebär kraftsamlingen att extra fokus läggs på stärkt samverkan och samordnat utvecklingsarbete inom ett område. Tillsammans ska berörda aktörer rikta resurser mot ett område med målet att accelerera takten och nå en ökad genomförandekraft i omställningen som består efter avslutad kraftsamling.

Fullföljda studier är inte ett nytt område för regional kraftsamling i Västra Götaland. Däremot bedömer WSP att arbetet fått ny kraft och legitimitet som regional utvecklingsfråga genom att fullföljda studier pekats ut som kraftsamling i den regionala utvecklingsstrategin. Kraftsamlingen har lyckats mobilisera länets kommunalförbund, kommuner och aktörer i skolan för att förankra problematiken kring fullföljda studier som en bred samhällsfråga. Detta betyder att frågan inte enbart betraktas som ett primärkommunalt ansvar utan kräver bred samverkan och tjänar på ett regionalt perspektiv. Kraftsamlingen har jobbat med bred kunskapsspridning och behovet av samverkan och samordning mellan olika sektorer och aktörer har betonats.

Med avstamp i den regionala utvecklingsstrategins beskrivning av vad en kraftsamling är tänkt att vara och med utgångspunkt i vad utvärderingen visar avseende hur arbetet kommit till stånd organiserats och genomföras, samt vad det resulterat i, menar vi att följande övergripande slutsatser kan dras från utvärderingen:

1. Kraftsamlingen har bidragit till att adressera fullföljda studier som en samhällsutmaning, men det finns mer kvar att göra för att åstadkomma en strategisk regional samverkan mellan sektorsgränser
2. Västra Götalandsregionen har utvecklat sin organisation och ledarskap inom fullföljda studier. Samtidigt finns det önskemål att Västra Götalandsregionen tar ytterligare kliv i att mobilisera sina egna verksamheter i samverkan inom området, såväl strategiskt som operativt.
3. Den delregionala samverkansstrukturen har stärkts med den nya satsningen på delregionala kunskapsnoder inom kommunalförbunden. Denna struktur har bidragit till kunskapsutveckling och kunskapsspridning såväl strategiskt som operativt genom att yrkesverksamma kunnat ta del av ett större utbud av aktiviteter.
4. Delregionala kunskapsnoder är en systeminnovation men tvärsektoriell samverkan kan utvecklas inom ramen för nodernas verksamhet
5. Kraftsamlingen har kanaliserat resurser till uppbyggnad av nya strukturer och konkreta utvecklingsinsatser. Denna mix uppfattas som ett stort mervärde i kraftsamlingen.
6. Det är svårt att värdera kraftsamlingens resultat då det saknas mål för kraftsamlingen som helhet. Det är också utmanande att bedöma mervärdet av kraftsamlingen i relation till aktörernas ordinarie uppdrag och verksamhet.

INLEDNING

Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030 är den övergripande strategin för det regionala utvecklingsarbetet i Västra Götaland. Den pekar ut riktningen för det gemensamma arbetet för Västra Götalands utveckling. Strategin består av ett mål, fyra långsiktiga prioriteringar och fyra tvärssektoriella kraftsamlingar.¹

Det övergripande målet för strategin är *Tillsammans gör vi Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle*. De långsiktiga prioriteringarna; stärka innovationskraften, bygga kompetens, öka inkluderingen och knyta samman Västra Götaland, beskriver de fyra viktigaste områdena för gemensamma insatser för att klara omställningen till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Dessa ligger fast för hela strategiperioden fram till 2030.

De utpekade tvärssektoriella kraftsamlingarna i den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland är för perioden 2021 - 2024:

- Digitalisering
- Cirkulära affärsmodeller
- Elektrifiering
- Fullföljda studier

I den regionala utvecklingsstrategin beskrivs det att:

Syftet med kraftsamlingarna är att stärka arbetet inom en eller flera av de fyra långsiktiga prioriteringarna. En kraftsamling innebär att extra fokus läggs på stärkt samverkan och samordnat utvecklingsarbete inom området. Tillsammans riktar vi resurser dit med målet att accelerera takten och nå en ökad genomförandekraft i omställningen som består efter avslutad kraftsamling.

I den regionala utvecklingsstrategin pekas även fyra principer ut som ska vara vägledande i dialog och samverkan.² Principerna ska hjälpa till att tillvarata möjligheterna i hela Västra Götaland genom att inspirera och utmana till nya sätt att arbeta och samverka. De ska bidra till att vidga perspektiven, öka delaktigheten, uppmuntra att gå före och våga prova det utforskade. De vägledande principerna är även ett sätt att integrera Agenda 2030 i genomförandet.

UTVÄRDERINGSUPPDRAGET

I följande rapport presenteras WSP:s utvärdering av kraftsamling Fullföljda studier. Utvärderingen är en del av den översyn som görs av regionala utvecklingsstrategin 2024 – 2025. Resultatet från utvärderingen ska fungera som underlag för fortsatt dialog under översynen. I WSP:s uppdrag ingår det även att utvärdera resterande tre kraftsamlingar samt kraftsamling som arbetsmodell. Resultatet från dessa utvärderingar presenteras i separata rapporter.

Uppdraget att utvärdera kraftsamling Fullföljda studier syftar övergripande till att belysa hur kraftsamlingen fungerar och uppfattas, vilka resultat som kraftsamlingen leder till samt hur förutsättningarna ser ut för att resultaten ska bli bestående över tid. Frågeställningar som varit vägledande i arbetet med utvärderingen är:

- Hur fungerar och uppfattas kraftsamlingen?
  - Vad är nyttan, lärdomar och svårigheter hittills?
- Hur fungerar kraftsamlingsmodellen som arbetssätt?
  - Fungerar kraftsamlingen som "extra hävstång" jämfört med andra typer av insatser/arbetssätt i det regionala utvecklingsarbetet?
  - Arbetar aktörerna på ett annorlunda sätt än tidigare till följd av kraftsamlingen?

¹ Den regionala utvecklingsstrategin återfinns i sin helhet på www.vgregion.se/vg2030. De årliga uppföljningarna finns på www.vgregion.se/vg2030uppfoljning.

² De vägledande principerna är (1) Vi tar tillvara på olika platsernas möjligheter och förutsättningar, (2) Vi ökar invånarnas delaktighet och inflytande, (3) Vi experimenterar för att lära skala upp och implementera samt (4) Vi är modiga och förändringsorienterade ledare

Utöver de övergripande frågeställningarna har följande specifika frågeställningar väglett utvärderingen:

- Har det skett någon förflyttning vad gäller samverkan mellan aktörerna med barn/ungas bästa i fokus?
- De satsningar och resultat som skapats bedöms dessa vara bestående över tid? Har eventuella insatser dockat an till ordinarie genomförande?
- Bedöms att resurser/fokus har riktats om för att accelerera takten i och med en kraftsamling?

GENOMFÖRANDE AV UTVÄRDERINGEN

Utvärderingen har genomförts under perioden mars – augusti 2024. Genomförandet inleddes med uppstartsmöten för samtliga kraftsamlingar i Göteborg 27 mars. Vid uppstartsmötet medverkade respektive kraftsamlings samordnare samt urval av deltagare i kraftsamlingarnas arbetsgrupper internt på Västra Götalandsregionen. Vid mötena medverkade även två processledare för regional utvecklingsstrategi samt uppdragsansvarig från avdelningen Samhällsanalys.

WSP:s huvudsakliga materialinsamling har bestått av semistrukturerade djupintervjuer eller gruppintervjuer med nyckelpersoner inom området fullföljda studier hos olika aktörer i Västra Götaland, men också med personer som arbetar med frågan på Västra Götalandsregion. Totalt har 23 personer medverkat i intervjuer. Lista på intervjuade aktörer finns i bilaga A. Värdefulla insikter som beaktats i denna utvärderingsrapport har även kommit via intervjuer med personer inom ramen för den övergripande utvärderingen av kraftsamling som arbetsmodell. Vi har även tagit del av styrdokument, dokumentation, rapportering och uppföljningar av arbetet samt en extern utvärdering av sociala investeringsmedel (SIM) som genomfördes under 2021 på uppdrag av Västra Götalandsregionen.

WSP har även ett pågående uppdrag att utvärdera och bidra till ett lärande i en av kraftsamlings aktiviteter; delregionala kunskapsnoder för fullföljda studier i de fyra kommunalförbunden. Till detta uppdrag har även en enkätundersökning genomförts riktad till målgrupper som har deltagit i kunskapsnodernas olika insatser samt till alla länets skolchefer. Enkätundersökningen är underlag till båda utvärderingsuppdragen.

Den 17 juni diskuterades preliminära observationer från intervjustudien på ett lärseminarium i Göteborg. Syftet med lärseminariet var att förankra och diskutera WSP:s analys och preliminära slutsatser i utvärderingen. Under seminariet presenterade WSP kort iakttagelser, resultat och preliminära slutsatser. Detta fick deltagarna reagera på och diskutera mer ingående med varandra för att fördjupa och komplicera bilden, ifrågasätta och debattera.

RAPPORTENS DISPOSITION

Rapporten är indelad i fem korta kapitel. Efter detta inledande kapitel presenteras WSP:s observationer avseende kraftsamlingen som arbetsmodell. I detta kapitel ryms resonemang kring kraftsamlings logik och genomförande. I kapitel tre presenteras kraftsamlings resultat och i kapitel fyra diskuteras förutsättningar för arbetet framåt. I det avslutande kapitlet summeras WSP:s slutsatser i utvärderingen.

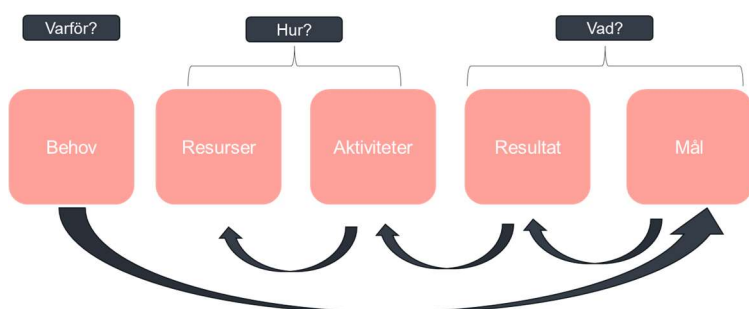
HUR FUNGERAR KRAFTSAMLINGEN SOM ARBETSMODELL?

I följande kapitel besvaras utvärderingens frågeställningar kopplat till kraftsamling som arbetsmodell för att accelerera takten och nå en ökad genomförandekraft i arbetet med fullföljda studier i Västra Götaland. Övergripande beskriver kapitlet vad det har inneburit, och idag innebär, att kraftsamla inom fullföljda studier i Västra Götaland. Dels utifrån hur det beskrivs i olika formella dokument, dels utifrån hur det beskrivs i de intervjuer som genomförts inom ramen för utvärderingen.

För att fånga kraftsamlingen som arbetsmodell, och hur genomförandet av kraftsamlingen fungerar i praktiken, följer kapitlet en förändringsteoretisk logik. Det innebär att vi inledningsvis diskuterar behoven av att kraftsamla (alltså *varför* kraftsamlar Västra Götaland kring fullföljda studier), för att sedan röra oss vidare till *vad* kraftsamlingen är tänkt att uppnå och avslutningsvis *hur* det ska gå, och hittills har gått, till.

I Figur 1 beskrivs en schematisk förändringsteori för att illustrera uppbyggnaden av detta kapitel.

Figur 1 Schematisk förändringsteori

I kapitlet besvaras följande övergripande utvärderingsfrågor:

- Hur fungerar och uppfattas kraftsamlingen?
- Hur fungerar kraftsamlingsmodellen som arbetssätt?
- Vilka aktörer/aktörsgrupper är med och saknas några?

VILKA BEHOV SKA KRAFTSAMLINGEN MÖTA?

WSP uppfattar att kraftsamling Fullföljda studier tar sin utgångspunkt i en av de utpekade samhällsutmaningarna i Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021-2030, nämligen att:

Många barn och unga lämnar grundskolan och gymnasiet utan godkända betyg. En allt större andel yngre än äldre är inte nöjda med livet och alltför många barn och unga lider av psykisk ohälsa.

Detta är det övergripande behovet som motiverar kraftsamlingen. Den regionala utvecklingsstrategin erbjuder vägledning kring vilken typ av insatser som behövs i Västra Götaland för att möta denna utmaning:

- Insatser inom kraftsamlingen måste bidra till att utjämna (socioekonomiska) skillnader, vara anpassade utifrån livssituationen för respektive barn och ta hänsyn till flickor och pojkars olika förutsättningar.
- Det krävs insatser för att förbättra barns och ungas psykiska hälsa, eftersom den psykiska hälsan påverkar möjligheterna att lyckas i skolan.
- Det är viktigt med tidigt stöd till familjer för att främja språkutveckling, läsning och rörelseglädje.
- Unga vuxna som inte fullföljt grundskolan och gymnasiet ska ges ytterligare chans till utbildning via exempelvis folkhögskola eller vuxenutbildning.
- FN:s barnkonvention ska omsättas från teori till praktik.

I den regionala utvecklingsstrategin beskrivs vidare ett antal behov eller utgångspunkter för kraftsamlingen rörande arbetssätt och samverkan:

- Parter med olika ansvarsområden, resurser och perspektiv måste samarbeta för att få resultat.
- Barnhälsovård, skola, elevhälsa, socialtjänst och sjukvård behöver samarbeta för en god och jämlik hälsa och för barns kognitiva utveckling.
- Föreningsliv och kultur ökar barns och ungas möjlighet att stärka sina förmågor samt ökar deras nyfikenhet och inflytande över sina egna liv.

Den regionala utvecklingsstrategin uttrycker alltså en viljeriktning och behov på en relativt övergripande samhällsnivå. Samtidigt är den relativt detaljerad kring behov gällande både insatsernas karaktär, samverkan och samordning, som kan bidra med vägledning till aktörernas gemensamma arbete.

Behoven av en kraftsamling och diskussionerna om inriktningen på en sådan, beskrivs i intervjuer vara ett resultat av processer och förankringsarbete mellan Västra Götalandsregionen, länets kommuner och kommunalförbund, Science Center och övriga regionala aktörer i samband med att den regionala utvecklingsstrategin togs fram. Detta lyfts fram som en styrka, eftersom det i hög grad är samma aktörer som gemensamt ska kraftsamla inom området.

VAD SKA UPPNÅS MED KRAFTSAMLINGEN?

Fullföljda studier har varit ett område för regional kraftsamling sedan 2017, med insatser på både regional och delregional nivå. Västra Götalandsregionen har bland annat finansierat insatser med så kallade sociala investeringsmedel (SIM). Framför allt Göteborgsregionen har också under längre tid bedrivit ett arbete inom området.

Målet med kraftsamlingen som helhet uttrycks inte explicit i den regionala utvecklingsstrategin. Däremot beskrivs kraftsamlingens övergripande ambition som att *"Vi vill ge barn och unga de allra bästa förutsättningar för en bra start i livet och för god hälsa, utbildning och framtidstro. Att fler unga fullföljer studierna med godkända resultat skapar stora och långsiktiga vinster för både individen och samhället."*

Den regionala utvecklingsstrategin uttrycker sålunda en tydlig övergripande viljeriktning inom området fullföljda studier, det vill säga att fler elever i Västra Götaland ska gå ut skolan med fullständiga betyg. WSP:s tolkning baserat på intervjuerna är vidare att kraftsamlingen i första hand syftar till att stärka arbetet inom den långsiktiga prioriteringen Öka inkluderingen.

Flera av de personer vi talat med från Västra Götalandsregionen refererar även till hur kraftsamlingen adresserar Västra Götalands vision om "det goda livet".

Från intervjuer fångar vi även upp mål eller önskade förändringar på organisations- eller systemnivå i Västra Götaland. Det handlar exempelvis om att förstärkta gemensamma insatser kan stärka legitimiteten för frågan och att denna kommer högre upp på agendan och innebär att insatser för barn och unga prioriteras. Flera menar vidare att kraftsamlingen ska leda till ett mer samordnat arbete i länet, nya kontaktytor och att nya arbetssätt utvecklas som bidrar till att fler barn och unga kan klara skolan. Kunskapsökning om målgruppens utmaningar och vad som bidrar till fullföljda studier och skolmisslyckanden lyfts även av flera intervjuade aktörer som ett mål med kraftsamlingen.

Så här uttrycker en medlem i styrgruppen för kraftsamlingen målen:

Fler ska klara skolan, det involverar både grundskolan, gymnasiet och alla ska få en andra chans genom vuxenutbildning eller folkhögskola etc. Det är viktigt att få upp det som en samhällsfråga, som inte bara berör en sektor som skolan. Man kan inte jobba var och en för sig. Här måste vi se det som en samhällsutmaning – tillämpa det vi säger om betydelsen av samverkan och sedan diskutera hur vi faktiskt gör det tillsammans.

En företrädare i en kunskapsnod ser på målen med kraftsamlingen på följande sätt:

Det handlar ju om att få till en ordentlig förflyttning så att inte elever hamnar mellan stolarna och i förlängningen förstås undvika utanförskapet. Inte för att vi inte tidigare har uppmärksammat det här men nu

har vi chansen att göra något bra ihop med kommunerna, skolorna och andra aktörer, så blir vi också en relevant samarbetspartner och har något att komma med.

Våra intervjuer visar att det inom kraftsamlingen finns en stark uppslutning bakom de behov av insatser som beskrivs i den regionala utvecklingsstrategin. Däremot har aktörerna inte formulerat mer konkreta mål utifrån den riktning som uttrycks i strategin som kan följas upp och visa i vilken riktning som arbetet utvecklas.

Avsaknad av tydliga och mätbara mål för kraftsamlingen som helhet efterfrågas framför allt av personer inom Västra Götalandsregionens organisation, för att tydliggöra riktning och kunna bedöma när kraftsamlingen är mogen att gå över i ordinarie verksamhet. Däremot finns mål formulerade för vissa aktiviteter och projekt inom kraftsamlingen. De delregionala kunskapsnoderna har övergripande mål och har även utvecklat mer verksamhetsnära mål för arbetet. För projekt som finansieras med SIM-medel finns också projektmål.

HUR HAR AKTÖRERNA KRAFTSAMLAT?

I följande avsnitt diskuteras kraftsamlingens genomförande utifrån tre perspektiv: styrning och ledning, organisering och innehåll samt nyckelaktörer. Syftet med avsnittet är att beskriva *hur* berörda aktörer i Västra Götaland kraftsamlat för att möta identifierade behov kopplade till fullföljda studier.

Styrning och ledning

Västra Götalandsregionen har tagit ett regionalt ledarskap att samordna insatser inom ramen för kraftsamlingen och facilitera samverkan och dialog på regional nivå. Det finns en utsedd samordnare för kraftsamlingen på Västra Götalandsregionen, samt en ansvarig chef för kraftsamlingen i Västra Götalandsregionens ledningsgrupp för regional utveckling. Västra Götalandsregionen har därtill formerat både en intern styrgrupp och arbetsgrupp för kraftsamlingen. Båda dessa grupperingar är tvärssektoriella och representerar olika delar av organisationen och olika kompetenser inom både regional utveckling och hälso- och sjukvården. Det tydliggör det tvärssektoriella angreppssättet i kraftsamlingen.

En del av kraftsamlingens genomförande är att bygga en struktur för delregional samverkan genom de delregionala kunskapsnoderna, där kommunalförbunden får en nyckelroll i styrning och ledning av ett gemensamt utvecklingsarbete och samverkan. Etableringen av kunskapsnoderna finansieras med medel från Västra Götalandsregionen. Det ska också tilläggas att kommunalförbunden har olika förutsättningar att arbeta med frågan, både utifrån deras storlek men också utifrån tidigare prioriteringar i verksamheten. Exempelvis Göteborgsregionen har under lång tid bedrivit ett delregionalt arbete inom området och har sedan tidigare en organisation för att arbeta med frågan.

En viktig del i Västra Götalandsregionens möjligheter till styrning och ledning inom området är finansiering av olika typer av insatser. Viktiga delar av kraftsamlingen som möjliggörs med medel från Västra Götalandsregionen är:

- Uppbyggnaden av fyra delregionala kunskapsnoder, med finansiering av tjänster på kommunalförbunden
- Utvecklingsprojekt som genomförs med sociala investeringsmedel (SIM)
- Science Centers insatser kopplade till fullföljda studier
- Genomförandet av en årlig regional konferens med fokus på fullföljda studier

WSP uppfattar vidare att samordning och koordinering av aktörer – på regional och delregional nivå – är kärnan i styrning och ledning inom området. Det finns tydliga uppfattningar hos olika aktörer att frågan om fullföljda studier primärt är en kommunal fråga. Inom området finns aktörer med tydliga (lagstyrda) uppdrag och roller. Ambitionen med kraftsamlingen är – som WSP uppfattar den – i huvudsak att verka i mellanrummen mellan dessa uppdrag och roller för att förbättra samhällets förmåga att hantera den problematik som medför att unga inte lämnar skolan med fullständiga betyg.

Västra Götalandsregionen har också initierat återkommande uppföljning och dialog med aktörer som är involverade i kraftsamlingen och kopplat till de medel som man förfogar över. Exempel på detta är återkommande träffar med projektledare i arbetet med kunskapsnoderna och med ansvariga för Science Center. Här genomförs också träffar med projektledare av SIM-medel, som förefaller ha karaktären informations- och erfarenhetsutbyten. Samverkan mellan Västra Götalandsregionens verksamheter sker inom ramen för den interna styrgruppen och arbetsgruppen. Kraftsamlingens samordnare är sammankallande för den interna arbetsgruppen

Kraftsamling Fullföljda studier uppfattas som ett relativt avgränsat område att kraftsamla kring, med ett övergripande mål som anger en riktning. Samtidigt är den problematik som kraftsamlingen ska bidra till att hantera i sig mycket komplex och kräver samverkan mellan olika aktörer inom olika sektorer och individer med olika professioner och kompetenser. Det medför att styrning genom samverkan och samordning blir komplex och utmanande.

Inriktningen för kraftsamlingen har till stor del utvecklats i dialog mellan nyckelaktörerna genom tidigare utvecklingsarbete och som del av processen att arbeta fram den regionala utvecklingsstrategin. Samtidigt uppfattar vi även från intervjuer att det finns olika uppfattningar om vad som är (den regionala) kraftsamlingens roll och vilka frågor som ska hanteras genom regional samverkan och samordning.

Kraftsamlingen har i sig fungerat som ett viktigt styrmedel för både Västra Götalandsregionen och andra aktörer. Som vi varit inne på tidigare så är fullföljda studier inte ett nytt område att kraftsamla kring regionalt, utan en inriktning för arbetet och olika insatser har funnits under begreppet kraftsamling sedan 2017. Många aktörer menar dock att det skapats nya förutsättningar för arbetet och det har fått ny kraft genom att kraftsamlingen ingår som en central del i den regionala utvecklingsstrategin. Det ger ännu större legitimitet till att detta är en viktig regional fråga och ett område för det regionala utvecklingsarbetet.

En person menar att:

Jag vet inte om jag ska se kraftsamlingarna som en metod och arbetssätt – mer ett sätt att kommunicera ett prioriterat område. Att vi måste kraftsamla för att nå resultat. Bra att de är kortare än de långsiktiga prioriteringarna.

I de intervjuer vi har haft med en bredd av aktörer i Västra Götaland lyfts det fram att kraftsamlingen har inneburit att man har fått en särskild anledning att jobba tvärsektorielt och att det löpande mer operativa arbetet tydligare kan knytas till och motiveras av den regionala utvecklingsstrategin. En person i styrgruppen för kraftsamlingen uttryckte det som att:

Arbetet med fullföljda studier nu jämfört med tidigare, är en tydligare del av RUS:en (den regionala utvecklingsstrategin). Det hjälper till i kommunikation, vi kan skapa "sense of urgency" och paketera våra erbjudanden

En annan person verksam på Västra Götalandsregionen säger:

Det blir också en spark i baken för oss internt, så att vi jobbar mer ihop. Lätt annars att man hamnar i sina egna holkar - det här tvingar oss hålla ihop. Vi pratar mycket om vikten att i den här frågan om fullföljda studier jobba nära hälso- och sjukvårdssidan, i vårdssamverkan, kulturen och med kommunerna och inom satsningen har vi fått chans att försöka göra det också.

Organisering och innehåll

Västra Götalandsregionen har tagit ansvar för den strategiska ledningen av kraftsamlingen på regional nivå. Inom Västra Götalandsregionen har man organiserat sig tvärsektorielt för de operativa insatser som behövs då man är en viktig aktör och samverkanspart till andra aktörer i Västra Götaland. Till arbetet är en tvärsektoriell styrgrupp respektive arbetsgrupp skapade. Grupperna består av beslutsfattare och strateger/utvecklare från regional utveckling, Hälso- och sjukvården, Stöd och utveckling av vårdens processer, Regionhälsan, central barnhälsovård, kunskapsstöd för psykisk hälsa och Kulturförvaltningen. Organiseringen beskrivs under kraftsamlingen ha utvecklats över tid och nya professioner och delar av organisationen har tillkommit under arbetets gång. Den huvudsakliga resursen för att hålla samman

kraftsamlingen internt inom Västra Götalandsregionen men också utåt mot involverade aktörer, utgörs av en samordnare.

Ser vi till organisering av insatser i Västra Götaland så är det i huvudsak de delregionala kunskapsnoderna vid kommunalförbunden som är en ny typ av organisering av det gemensamma arbetet med fullföljda studier. Ambitionen är att åstadkomma en liknande struktur i hela länet där samverkan hålls samman av kommunalförbunden. Flera kunskapsnoder har i sin tur också skapat delregionala styrgrupper med beslutsfattare inom framför allt kommunal verksamhet och skola. Samtidigt har kommunalförbunden olika förutsättningar och arbetet ser olika ut i olika delar av Västra Götaland. De vi intervjuat menar dock att det är ett bra sätt att använda kommunalförbunden som plattform för att nå ut till samtliga 49 kommunerna. Därtill att organiseringen med kunskapsnoder bidrar till en samverkan kommunalförbunden emellan.

WSP:s bild är att det funnits ett stort utrymme att i de olika aktiviteterna utveckla innehållet i kraftsamlingens genomförande. Fyra tematiska inriktningar har identifierats och pekats ut gemensamt, vilka har varit vägledande för Kraftsamlingens genomförande i form av projekt och insatser:

- Psykisk hälsa
- Föräldrar som resurs
- Motivation och framtidstro
- Läsning och språkutveckling

Styrkan i att utforma inriktningen tillsammans i dialog beskrivs vara att det har gett möjlighet till att anpassa insatser utifrån aktörernas utgångsläge, befintliga erfarenheter och kompetenser inom området. En del företrädare för kommunalförbunden, men också andra aktörer, lyfter att det har varit viktigt att de i sitt arbete kunnat bygga vidare på tidigare insatser, arbeta med förankring med kommuner och andra aktörer för att tillsammans med dem utforma efterfrågade insatser.

Andra sidor av detta tillvägagångssätt som lyfts av en del aktörer är att insatserna kan bli ganska generella, att de fokuserar på befintligt arbete och inte leder till någon större förnyelse eller förändring. En person på ett Science Center uttrycker:

I arbetet har det funnits en stor öppenhet för där vi står just nu i vårt arbete, vilket har varit bra och viktigt, men det kan också samtidigt betyda att vi gör mer av det som vi redan gör och gör bra vilket i sig inte är dåligt förstås.

Några aktörer har lyft att bedömningen av de insatser som genomförs inte baseras på en analys av vilka insatser som gör störst nytta. En person på Västra Götalandsregionen adresserar frågan om att vara allt för öppen med att tillåta utformningen av metoderna och arbetssätt och menar att man förmodligen kan komma fortare fram om man utgår från beprövad erfarenhet och då lägger tydligare beställningar.

Jag upplever att vi ibland inte har vågat vara tillräckligt styrande, vi vet ju mycket om vad som fungerar och vad som behövs, det kan vara mer av något som vi vet funkar, men också pröva en specifik metod.

WSP tolkar intervjuerna som att det funnits olika uppfattningar om vad som är kraftsamlingens roll. Handlar det om att förstärka det arbete som redan görs eller att adressera nya arbetssätt och metoder.

Nyckelaktörer och målgrupper

Att barn och unga går ut skolan med fullständiga betyg är primärt en kommunal ansvarsfråga. Samtidigt lyfter den regionala utvecklingsstrategin detta som en samhällsutmaning som kräver att en stor mängd aktörer kraftsamlar för att hantera utmaningen och den komplexa problematik som ligger bakom den. Det är en stor bredd av aktörer som har en viktig roll att spela och som också pekas ut i den regionala utvecklingsstrategin:

- **Västra Götalandsregionen** har en viktig funktion i sin regionala ledarskapsroll, dels avseende att samordna insatser, facilitera samverkan och kunskapsspridning, dels i rollen som finansör av utvecklingsinsatser och aktiviteter. Västra Götalandsregionen har också en central roll i det operativa

arbetet som huvudman för hälso- och sjukvården i första hand, men även insatser inom kulturområdet.

- **Kommunalförbunden** driver delregional samverkan inom ramen för delregionala kunskapsnoder. Genom att man har personal som arbetar aktivt med frågan möjliggörs uppväxling av regionala resurser med ytterligare extern finansiering av prioriterade utvecklingsprojekt.
- **Kommunerna** är nyckelaktörer genom sitt huvudansvar för skola, socialtjänst med mera och arbetar inom ramen för sin verksamhet med frågan. Centralt för den regionala kraftsamlingen är att kommunerna ser ett mervärde i gemensamt utvecklingsarbete och samverkan samt drar nytta av de regionala resurserna, till exempel SIM.
- **Science Centers** har fått en tydligare roll genom kraftsamlingen att nyttja sina metoder och sin verksamhet mot en målgrupp som har svårt att klara målen i skolan.
- **Övriga aktörer** - det finns en stor mängd aktörer som deltagit i konkreta utvecklingsinsatser- och projekt, där det finns en stor variation beroende på vilken metod som testats, vilken åldersgrupp och vilken problematik som man jobbat med.

De insatser som genomförs som del av kraftsamling fullföljda studier syftar i huvudsak till att aktivera olika aktörer i samverkan och för gemensam kunskapsutveckling. WSP uppfattar att det i första hand handlar om kommunerna och skolor i det operativa arbetet, men även i olika utsträckning funktioner inom hälso- och sjukvården, kulturen, branscher, myndigheter och civilsamhälle. Insatser som den återkommande konferensen för fullföljda studier och verksamheten som bedrivs av kommunalförbunden eller i olika utvecklingsprojekt har fokus på att stärka samverkan och kompetensen hos yrkesverksamma som möter barn och unga i sin vardag. Insatser kopplade till Sociala investeringsmedel (SIM) och till Science Center beskrivs ha den största närheten till insatser riktade direkt till barn och unga. Av våra intervjuer och övrigt underlag som vi tagit del av förefaller det inom ramen för insatser som SIM-projekt och Science Center, finnas en bred inkludering av olika aktörsgrepp. Det vill säga att insatser utöver kommunala och skolans aktörer dessutom kan drivas av eller involvera parter från hälso- och sjukvården, kulturen, företag och branscher, civilsamhället, akademien.

Jämfört med det operativa arbetet och konkreta utvecklingsprojekt som aktiverar olika aktörskonstellationer i samverkan, ser vi en skillnad i vilka aktörer som deltar i det övergripande strategiska arbetet inom kraftsamlingen. Exempelvis i de delregionala kunskapsnodernas lednings- eller styrgrupper med en representation från i huvudsak kommunerna. För de delregionala kunskapsnoderna är beslutsfattare inom kommunalförbundet, i kommuner eller inom politiken centrala målgrupper, eftersom det också handlar om att utveckla hållbara samverkansstrukturer på delregional nivå.

VILKA RESULTAT HAR KRAFTSAMLINGEN LETT TILL?

Övergripande reflektioner om resultaten

Kraftsamlingen genomförs i en komplex kontext och utifrån en ambition att addera mervärde till befintligt utvecklingsarbete. Detta gör att det är utmanande att empiriskt belägga resultat och effekter av arbetet. I våra samtal med aktörerna om resultaten är beskrivningen av komplexiteten i arbetet återkommande som de ibland menar innebär att det gör det svårt att urskilja kraftsamlingens resultat.

Här kan det lyftas att det är mycket i omvärlden, både i form av tillfälliga insatser, projekt och såklart ordinarie verksamheter inom området, som också driver på arbetet för att barn och unga ska kunna fullfölja sina studier. Närmast gäller det förstås den dagliga verksamheten i skolor och andra delar av kommunen som har viktiga skyldigheter att skapa förutsättningar för barn och unga att få en bra start i livet och att de ska ges tillräckliga möjligheter att i skolan nå kunskapsmålen.

HAR KRAFTSAMLINGEN STÄRKT SAMVERKAN OCH SAMORDNING MELLAN BERÖRDA AKTÖRER?

Kraftsamlingen har lett till ny och ökad samverkan internt på Västra Götalandsregionen i frågan om fullföljda studier genom att i styrgrupp och arbetsgrupp involvera flera sakområden och avdelningar kopplat till frågor om regional utveckling, hälso- och sjukvård och kultur. Samverkan tycks handlat om att dela information och för att kunna dela erfarenheter. Mervärden som skapats beskrivs handla om att verksamheterna nu har en samsyn om utmaningarna kopplat till fullföljda studier och att en bredare helhetsbild har skapats om vikten av att samverka över samhällssektorer för att kunna stötta barn och unga att klara skolan. Möjligheter att faktiskt kunna påverka att, och hur, de olika sektorerna i högre grad samverkar regionalt, delregionalt och lokalt efterfrågas också. Det uttrycktes av en person på Västra Götalandsregionen:

VGR-teamet behöver veta vad som händer ute i kunskapsnoderna för att de utifrån sina sektorsansvar ska kunna se hur de i sina verksamheter kan bygga bryggor med kunskapsnodernas arbete – då skulle vi få en större utväxling.

Att fullföljda studier pekas ut som en kraftsamling i den regionala utvecklingsstrategin tycks ha varit en viktig styrsignal i den interna samverkan och samordningen av olika verksamheter internt på Västra Götalandsregionen. Att kraftsamlingen är en integrerad del av den regionala utvecklingsstrategin verkar också ha bidragit till att öppna vägar för Västra Götalandsregionen externa samverkan.

Kraftsamlingen uppges ha inneburit ett ökat fokus på det tvärsektoriella arbetet mellan Västra Götalandsregionens olika kärnuppdrag och en tydligare gemensam koppling till det regionala utvecklingsuppdraget. Aktörer uppges att kopplingen till den regionala utvecklingsstrategin i det operativa arbetet har blivit tydligare. Problematiken kring fullföljda studier har öppnat möjligheter för förankring och för Västra Götalandsregionen att kunna adressera frågan med kommuner med flera som en bredare samhällsutmaning och inte enbart som en skolfråga.

Etableringen av de delregionala kunskapsnoderna under kommunalförbundens ledning har vidareutvecklats, och i vissa fall skapat nya delregionala samarbeten och nätverk, främst inom kommunens och skolans sfär. Kommunalförbunden har i arbetet nyttjat sina befintliga strategiska samverkansytter och nätverk. WSP bedömer att dessa har nyttiggjorts och riktats om mot frågan om fullföljda studier. En del nya samarbeten har skapats, främst med andra kommunala aktörer. Det har beskrivits som centralt att kommunalförbunden först arbetar med sina medlemskommuner och utifrån det mandat som ges kunna vidareutveckla det delregionala samarbetet. WSP ser i utvärderingen färre exempel på utvecklad strategisk samverkan mellan delregional och regional nivå, exempelvis i form av nya strategiska samarbeten mot verksamheter inom hälso- och sjukvården, kulturen, civilsamhälle eller andra utanför den kommunala sfären.

WSP uppfattar att kommunalförbunden genom arbetet med kunskapsnoderna, förefaller ha utvecklat en samverkan mellan varandra i och kunnat "låna styrkor av varandra". Vi uppfattar att Göteborgsregionen varit en viktig resurs genom sitt utvecklade arbete och kunskaper som andra kunnat dra nytta av. Sammantaget

har samarbetet och insatserna inneburit att ett större utbud av kompetenshöjande insatser kommit yrkesverksamma i länet till del. WSP bedömer att ett av de större mervärdena i kraftsamlingen är ny samverkan mellan kommunalförbunden vilket har lett till en ökad kunskapsdelning, konkret utbyte och gemensamma erbjudanden av aktiviteter riktade till att yrkesverksamma målgrupper. WSP bedömer att detta arbete inneburit en ökad regional effektivitet inom området. På så vis finns alltså tecken på att logiken om att i kraftsamlingen stärka samverkan mellan aktörer och åstadkomma en hävstångseffekt, har nått en viss framgång.

Ett annat mycket tydligt resultat av samverkan är att de fyra kommunalförbunden och Västra Götalandsregionen har nått fram till en överenskommelse om ansvar för och samverkan om webbsidan www.fullfoljdastudier.se som Göteborgsregionens kommunalförbund idag driver.

En företrädare för ett kommunalförbund uttrycker den utvecklade samverkan på följande sätt:

Vi har kunnat stötta varandra på ett annat sätt än tidigare, inom ett område där vi väldigt lite eller inte alls tidigare samverkat, lärt oss av varandra men också samarbetat ganska konkret ibland exempelvis kring det kommunala aktivitetsansvaret men också genom att kommunikatörer hos oss har börjat dela information inte minst kopplat till sajten fullfoljdastudier.se

Här uppges Västra Götalandsregionen haft en viktig roll både genom finansiellt stöd och som samordnande kraft bakom stärkta delregionala samverkansstrukturer och ett utökat länsövergripande utbyte.

Vi ser i utvärderingen också att kraftsamlingen, kopplingen till den regionala utvecklingsstrategin och möjligheterna att få stöd av kunskapsnoder är relativt väl känd och uppskattad av viktiga målgrupper såsom länets skolchefer. Detta innebär också att aktörerna tycks ha nått fram till viktiga nyckelaktörer och målgrupper.

HAR KRAFTSAMLINGEN LETT TILL UTVECKLING AV NYA METODER OCH ARBETSSÄTT?

WPS:s bild är att kraftsamlingen verkat på två nivåer. Dels utifrån att vidareutveckla det gemensamma arbetet genom samverkan och samordning mellan aktörer. Dels att vidareutveckla arbetssätt kopplat till de utmaningar som motiverar kraftsamling fullföljda studier. Ett mervärde som lyfts fram i våra samtal med aktörerna handlade om att mixen av metoder och arbetssätt inom de olika aktiviteterna för kraftsamlingen är en styrka. Det vill säga att det både handlar om att skapa strukturer för samverkan på delregional och övergripande nivå (exempelvis kunskapsnoder). Men också att tillhandhålla kunskapshöjande insatser till yrkesverksamma samt att på en operativ nivå ge riktat stöd till särskilda målgrupper, exempelvis genom insatser som genomförs med SIM-medel och insatser inom Science Centers.

Vad gäller det gemensamma arbetet med samverkan och samordning har kraftsamlingen inneburit en ny etablering av delregionala kunskapsnoder. Därtill har samverkan inom (med vissa variationer) och mellan kommunalförbunden startats inom ett för dessa nytt område; fullföljda studier. De sociala investeringsmedlen (SIM) som hanteras av Västra Götalandsregionen, har också strategiskt knutits till kraftsamlingen och fyller en viktig funktion för att utveckla ny metodik i första hand. Även om Science Center sedan tidigare har arbetat med fullföljda studier som en del av sin verksamhet (jämte sitt huvuduppdrag att väcka intresse och få fler barn och unga att vilja utbildas inom STEM-ämnena³) menar en del företrädare för dessa att kraftsamlingen har inneburit att de ytterligare har kunnat utveckla sådana insatser.

. Den här strukturen vill WSP beskriva som både ett nytt och vidareutvecklat sätt att strategiskt styra och gemensamt utveckla insatser inom området fullföljda studier.

Västra Götalandsregionen har utvecklat sitt interna arbete genom tvärssektoriell styrgrupp respektive arbetsgrupp, som möjliggjort en förbättrad samordning och gemensam kunskapsutveckling internt inom området. Detta lyfts fram som en viktig förändring för att styra arbetet med kraftsamlingen på ett ändamålsenligt sätt utifrån ett tvärssektoriellt perspektiv. Vi noterar i utvärderingen att kommunalförbunden vill

³ Naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik.

se en tydligare mobilisering från Västra Götalandsregionen av hälso- och sjukvårdens aktörer för att därigenom stärka det tvärssektoriella inslaget i kraftsamlingen på en strategisk nivå.

I det delregionala samarbetet ser WSP att man i ganska hög grad använder beprövade metoder och arbetssätt. Det kan handla om sådant som att genom mer traditionella seminarier, workshops eller seminarier sätta fokus på prioriterade frågor, eller bidra till en kunskapshöjning inom området. Alternativa arbetssätt såsom att jobba med processtöd och att stötta aktörer att hitta projektfinansiering är mindre förekommande. En orsak till att inte så många nya metoder och arbetssätt har utvecklats kan hänga ihop med att det inte har skapats så många nya samverkanskonstellationer. Man har nyttiggjort sig av sina befintliga nätverk men riktat dessa mot en ny fråga, fullföljda studier. Därmed utmanas inte befintliga metoder och arbetssätt vilket kan leda till att innovationskraften blir mindre. En annan sida av detta mynt är att man gör det man tidigare har gjort, men i större omfattning och mer effektivt genom att nyttja befintliga samverkansstrukturer och arbetssätt.

I intervjuer som genomförts upplever aktörer att de fyra valda tematiska inriktningarna⁴ för kraftsamlingen är relevanta. De upplevs som breda vilket möjliggör att man kan hantera de viktigaste utmaningarna inom området samtidigt som en bredd av nya och beprövade arbetssätt och metoder ryms. Många av orsakerna tenderar att knytas till utmaningar hos individen eller dennes socioekonomiska förutsättningar och sammanhang. Men det finns också relativt många bland dem vi intervjuat och exempelvis bland skolchefer som också pekar på att orsakerna går att finna i skolsystemet, betygssystemets och läroplanens utformning, bristande resurser, kvalitet i undervisning och att kunna hantera relationer och bemötande. På grund av denna komplexitet har de insatser som genomförts inom ramen för kraftsamlingen haft en stor bredd.

WSP bedömer att kraftsamlingen innefattat två strategier vad gäller arbetssätt och metoder kopplat till att hantera de utmaningar som kraftsamlingen adresserat. För det första att utveckla nya metoder och arbetssätt kopplat till fullföljda studier. Här förefaller SIM-projekt och Science Centers vara viktiga verktyg för att arbeta med metodutveckling inom området. Här har det funnits en stor bredd av insatser som prövats inom ramen för kraftsamlingen. För det andra att sprida, implementera eller skala upp beprövade metoder. Här har den delregionala samverkan varit ett viktigt verktyg för att sprida metoder och arbetssätt, jobba med kunskapshöjande insatser mot yrkesverksamma och olika verksamheter. I intervjuer framhålls även att det finns ett behov att framöver utveckla arbetet med att rikta resurser mot insatser som är beprövade. En person inom Västra Götalandsregionen uttryckte följande:

Vi måste väga prioritera erfarenhetsbaserade framgångsrika metoder som ett utvecklingsområde, och inte låta "alla blommor blomma". För att göra det måste vi ha mer kunskap om arbetssätt och metoder som funkar. Fokusera på de saker som faktiskt ger effekter. Vi vill testa massa nytt, utveckla hit och dit – men vi behöver titta mer på var det krutet ska läggas om vi vill ha hävstångseffekt.

Avslutningsvis uppfattar WSP att arbetet varit ganska sökande i vad den regionala samverkan ska bestå i och var tyngdpunkten i kraftsamlingen ska ligga (utveckla nytt – sprida beprövade arbetssätt). Det tar sig uttryck i många intervjuer där det förs fram idéer och tankar om vad man borde göra mer eller mindre av och hur det gemensamma arbetet kan utvecklas.

HAR KRAFTSAMLINGEN LETT TILL NY KUNSKAP OCH NYA INNOVATIONER?

Här beskrivs i huvudsak tre aspekter som vi tycker oss se i utvärderingen. Det handlar om hur kraftsamlingen har kunnat ta fram och tillgängliggöra kunskapshöjande insatser för målgrupperna, hur innovationer har tagits emot och förutsättningar för hållbarhet. Men här lyfts också hur kunskap om kraftsamlingen och dess insatser sprids vidare och verktyg för kunskapsspridning.

---

⁴ Psykisk hälsa, Föräldrar som resurs, Motivation och framtidstro, Läsning och språkutveckling

Kraftsamlingen har bidragit till att ta fram och tillgängliggöra kunskapshöjande insatser och bidragit till kunskapsdelning mellan aktörer

Den ökade samverkan mellan kommunalförbunden och aktörer inom kunskapsnoderna på strategisk nivå, uppges ha inneburit en ökad kunskapsdelning mellan kommunalförbunden, men även mellan chefer och andra yrkesverksamma i länet som arbetar med att stötta barn och unga att klara sina studier. Det har stärkt genomförandet av insatser på delregional nivå och skapat ett samlat nytt mervärde också för länet som helhet. Då samverkan på den strategiska nivån inte i någon större utsträckning har involverat nya aktörer såsom hälso- och sjukvården med flera, återstår en potential i att utmana befintliga arbetssätt i högre grad för att möjliggöra mer innovativa lösningar.

WSP gör vidare bedömningen att en stärkt samverkansstruktur har ökat tillgången till kunskapshöjande insatser för yrkesverksamma i hela länet. Vi har också tidigare lyft att kunskapsnoderna har ökat samverkan mellan kommunalförbund. Exempelvis har gemensamma länsövergripande möten genomförts kopplat till det kommunala aktivitetsansvaret. Genom en sådan ökad samverkan bedömer involverade aktörer att kompetenshöjande och kunskapspridande aktiviteter sammantaget ökat under kraftsamlingen och gjorts mer tillgängliga för yrkesverksamma oavsett var i länet man verkar. Genom flera av kunskapsnodernas förankringsarbete och andra insatser ute i kommuner och i skolor uppges de också att de har bidragit till att sprida kunskap och medvetenhet om orsaker till att barn- och unga inte klarar sina studier men också om metoder för fullföljda studier. Vi ser också i den enkät som riktats till kunskapsnodernas målgrupper att de också i sin tur sprider vidare kunskap och information om arbetet med fullföljda studier.

WSP:s bild i utvärderingen är vidare att Sociala investeringsmedel (SIM) och stöd till Science Center kan bidra till kunskapshöjning för viktiga aktörskonstellationer och målgrupper. Men det är svårt att i utvärderingen påvisa hur dessa insatser påverkar ordinarie verksamheter.

SIM-medlen beskrivs som möjligheter som finns för kommuner och andra aktörer att identifiera uppkomna utmaningar inom kraftsamlingen och utforma projekt för att möta dessa⁵. Ur beskrivningen av vilka slags projekt som beviljats medel framstår det som att insatserna med SIM-medel har en tydligt tvärsektorieell ansats och ett brett fokus på kunskap om barn- och ungas förutsättningar till fullföljda studier och etablering i samhället. Våra intervjuer i kombination med projektrapporter indikerar att kunskaper och erfarenheter från dessa projekt påverkar och ger effekt på ordinarie verksamheter. Viss vägledning om möjliga hållbara resultat ges också i den utvärdering av SIM-projekt som gjordes 2021 och som hade fokus på att minska skolfrånvaron⁶. Där är bedömningen att kunskap och erfarenheter från projekten bidragit till övergripande organisatoriska förändringar för verksamheterna som innebär att de efter satsningen erbjuder mer holistiska insatser till målgruppen. Men även att projektet har lett till en ökad samverkan mellan aktörer och verksamheter främst inom skolan och kommunen men också externt.

Sannolikt finns det i projektportföljen för SIM-projekten en stor potential att utvinna kunskap och erfarenheter som inte är fullt utnyttjad. Kunskap som kan bidra till kunskapsbanken och för att tillgängliggöra denna till andra aktörer som vill utveckla sitt stöd för att barn och unga ska kunna fullfölja sina studier.

I några av Science Centren bedömer WSP att det går att se att de riktade verksamhetsmedlen med prioritering av insatser för fullföljda studier, har lett till att de har nått ut med sina metoder och kunskap till yrkesverksamma och barn och unga som kan verka kunskaps- och motivationshöjande. Deras metoder och arbetssätt uppges ha utvecklats för att nå de grupper som har störst behov av insatserna. På samma sätt som för SIM-medlen menar man att detta också påverkar den ordinarie verksamheter.

Initiativet med delregionala kunskapsnoder är en systeminnovation

Initiativet med delregionala kunskapsnoder som ska stärka stödstrukturerna för fullföljda studier är den större nya insatsen inom kraftsamlingen. WSP bedömer initiativet som innovativt då det är ett nytt inslag inom området, även om de metoder kunskapsnoderna arbetar med inte är det.

---

⁵ (VGR, 2021)

⁶ (Oxford Research, 2021)

I de flesta kunskapsnoder har initiativet mottagits positivt av framför allt kommuner och aktörer inom skolan. Delregionala styr- och arbetsgrupper har kunnat bildats för att mobilisera kring uppdraget, kunskapsnodernas arbete är välkänt och uppskattat. I så måtto kan införandet av kunskapsnoder ses som en innovation som har fallit väl ut.

Den förankring och dialog som kommunalförbunden har haft med sina målgrupper uppges ha bidragit till att frågan om fullföljda studier tydligare än tidigare har kommit upp på agendan som en bredare samhällsutmaning och bidragit till "sense of urgency". Möjligen kan det bidra till att kommuner i tuffa ekonomiska tider har svårare att prioritera ned insatser kopplade till fullföljda studier.

Aktörerna som vi har talat med menar dock att den viktiga frågan om hållbarhet i arbetet med kunskapsnoder kvarstår. Det vill säga om de stödstrukturer de skapat är hållbara över tid och vilka förutsättningar finns för att innovationen på systemnivå med noder kan implementeras i ordinarie verksamhet.

De insatser som genomförts inom kunskapsnoderna har också till viss del inneburit att nya projekt har kunnat skapats vilket således innebär att satsningen getts en multiplikator effekt, en hävstång, för nya initiativ. Tillsammans med kommunerna uppges det att de har kunnat stötta eller på egen hand söka extern finansiering, initiera samt sätta projekt, såväl EU projekt som nya SIM projekt. Exempelvis har också en gemensam ESF ansökan tagits fram för insatser inom det Individuella programmet på gymnasiet.

I beskrivningen från de olika noderna tycks det emellertid finnas en ganska stor variation i hur de har kunnat verka för att skapa nya projekt med externa medel, där Göteborgsregionen sticker ut som särskilt framgångsrik. Vi ser även i utvärderingens underlag att det sammantaget är relativt få som uppger att de har fått stöd från kunskapsnoderna för att söka externa medel. Processen för att stötta eller mobilisera för nya projekt framställs som relativt reaktiv.

Regionala insatser för kunskapsutveckling och spridning

Den årliga återkommande regionala konferensen om fullföljda studier beskrivs som ett viktigt verktyg för att sprida kunskap om målgruppen, metoder och arbetssätt. Konferensens målgrupper är organisationer inom Västra Götaland med ansvar kopplat till barn och ungas hälsa, utbildning och framtid. Det kan vara yrkesverksamma och representanter från kommuner, kommunalförbund, myndigheter, det civila samhället, akademi, näringslivet och Västra Götalandsregionen. Syftet kan beskrivas vara att bidra till en kunskapshöjning inom området men också till att utveckla nätverk och ge aktörer inspiration. Innehållet kan bestå av politikens perspektiv på fullföljda studier, övergripande fakta och statistik inom området men också forskares syn på utmaningar och möjligheter för att stötta barn och unga att klara sina studier. Varje konferens innehåller också en mängd olika valbara seminarier som inom ett specifikt område erbjuder ett fördjupat lärtillfälle och erfarenhetsutbyte.

Konferensen är välbesökt och får mycket positiva omdömen i konferensuppföljningar och i de intervjuer som genomförts. Konferensen beskrivs som ett viktigt tillfälle att synliggöra det tvärsektoriska perspektivet, paketera och kommunicera framgångsfaktorer och inte minst ett tillfälle till inspiration och möjligheter till att skapa nya kontaktytor.

Kraftsamlingen har även tillgängliggjort kunskap genom databaser och digitala miljöer, som lyfts fram som viktiga verktyg för att tillgängliggöra och sprida kunskap om metoder, arbetssätt och statistik kopplat till fullföljda studier. Som en del av satsningen på kunskapsnoderna driver Göteborgsregionen webbsidan www.fullfoljdastudier.se och som vi nu ser nyttjas i mycket stor utsträckning av yrkesverksamma i alla delregioner. Inom ramen för nodsamverkan sker också ett samarbete mellan kommunikatörer och strateger i de olika kommunalförbunden som innebär att webbsidan ständigt kan utvecklas. Även Västra Götalandsregionens interaktiva statistikpublikation för fullföljda studier⁷ beskrivs som ett viktigt verktyg och kan bidra till att ta fram underlag på mer strategisk nivå som kan skapa mandat för att ytterligare kunna mobilisera eller styra resurser till området.

---

7 www.vgregion.se/vg2030statistik

HAR RESURSER RIKTATS OM TILL FÖLJD AV KRAFTSAMLINGEN?

I likhet med övriga kraftsamlingar har det på en strategisk nivå hos många nyckelaktörer har skett en anpassning av verksamhet till området fullföljda studier. När området pekats ut som en kraftsamling i den regionala utvecklingsstrategin har detta inneburit en starkare signal än tidigare att området ska prioriteras i regional samverkan och att frågan bör ses som en samhällsutmaning som kräver regional samverkan snarare än enbart en primärkommunal fråga. Det är emellertid svårt att i denna utvärdering avgöra i vilken utsträckning detta inneburit en uppväxling av finansiella resurser hos aktörer. Vår bild är att det snarare handlat mer om samverkan och samordning inom befintliga strukturer och uppdrag, än att området tillförts nya resurser. Vi ser dock exempel på att kommunalförbund och kommuner växlar upp resurser med ytterligare extern finansiering.

De nya resurser som kommit in i den regionala strukturen är stöd till uppbyggnaden av fyra delregionala kunskapsnoder. Hållbarheten i dessa återstår att se hur denna ser ut. Vidare har Science Centers verksamhet till viss del prioriterats om utifrån mål om fullföljda studier. SIM-medlen beskrivs syfta till insatser för hälsofrämjande och förebyggande insatser som på sikt förbättrar barns och ungas förutsättningar att klara grundskolan med godkända betyg. Nya metoder och arbetssätt ska kunna testas och utvecklas för att förbättra förutsättningarna för barn och unga. Insatserna som ska genomföras i samverkan mellan Västra Götalandsregionen och kommunernas verksamheter förväntas generera ett bättre utfall för målgruppen barn och unga och en kostnadsminskning hos aktörerna. I våra samtal med aktörerna uttrycks att det finns en ambition att kunskapsnoderna i kommunalförbunden ska kunna verka mobiliserande för att skapa nya SIM-projekt. På detta sätt kan de bli en länk mellan viktiga verktyg i kraftsamlingen som kan leda till en extra genomförandekraft (hävstång) och dessutom främja ett mer tvärsektorielt arbetssätt ute i kommuner. Så här uttryckte en person från Västra Götalandsregionen detta:

"När det tydliggjordes att SIM-medlen är en del av kraftsamlingen tror vi att hela kraftsamlingen stärks och vi kan få med perspektiven kopplat till hälso- och sjukvården osv. Vi vill att delregionerna ska kunna hjälpa till i arbetet och rikta sina resurser för att ta del av medlen, vi jobbar jättemycket med att få till medfinansieringen och pengar för det".

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ARBETET FRAMÅT

I följande kapitel diskuteras frågan kring huruvida den samverkan som byggts upp inom ramen för kraftsamlingen, samt de satsningar som görs, bedöms vara bestående över tid. I kapitlet redogörs även för vilka fokusområden och inriktningar som av nyckelaktörerna anses vara viktiga för det gemensamma regionala utvecklingsarbetet med fullföljda studier framåt.

FINNS DET FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ATT DET SOM BYGGTS UPP INOM RAMEN FÖR KRAFTSAMLINGEN KAN LEVA KVAR?

Som vi var inne på ovan uppfattar vi att huvudfokus för kraftsamlingen har varit förstärkt samverkan och samordning av aktörers verksamhet och rikta dessa mot att hantera frågan om fullföljda studier som en bred samhällsutmaning. Kraftsamlingen har bidragit med stöd till kunskapsutveckling och kunskapsspridning, i huvudsak inom ramen för befintliga strukturer och verksamheter. Kraftsamlingen har också bidragit till uppbyggnaden av en innovativ struktur i form av delregionala kunskapsnoder via kommunalförbunden. Det är detta som utgör det stora nya resurstillskottet i arbetet med fullföljda studier. Ett viktigt vägval för aktörerna framåt är således om denna struktur med delregionala kunskapsnoder ska implementeras i ordinarie verksamhet och hur det ska finansieras. Övriga delar av kraftsamlingen kräver i första hand fortsatt politisk prioritering, ledarskap, uthållighet och vidareutveckling av arbetsformer och samverkan mellan sektorer och aktörer.

För kunskapsnoderna förefaller det finnas en ganska stor variation i hur de inom sina kommunalförbund kan koppla kraftsamlingen till ordinarie verksamheter. För exempelvis Göteborgsregionens kommunalförbund var

arbetet med fullföljda studier redan innan kraftsamlingen en del av det ordinarie arbetet, medan så inte har varit fallet i de övriga kommunalförbunden. Att det finns variationer mellan kommunalförbunden och den delregionala samverkan med kommunerna och andra aktörer inom området, kan försvåra kunskapsnodernas implementering i ordinarie verksamhet.

VILKET FOKUS BÖR KRAFTSAMLINGEN HA FRAMÅT?

I utvärderingen har samtliga intervjupersoner fått reflektera över vilket fokus de tycker att kraftsamling Fullföljda studier bör ha framåt. Syftet med detta avsnitt är att sammanfatta en bild av hur de svarande har resonerat kring hur arbetet med fullföljda studier bör utformas framåt för att få ett starkare genomslag.

Vi ser i utvärderingen att det har skett en utveckling på övergripande nivå, men den tvärssektoriella styrningen i styr- och arbetsgrupper skulle kunna förstärkas. Vid intervjuer med såväl Västra Götalandsregionen som med företrädare för kommunalförbund lyfts att det framåt kan vara viktigt att se över representationen av aktörer i den övergripande styrningen av kraftsamlingen. Kunskapsnodernas huvudmän lyfter att kraftsamlingen lett till en ökad tillit till regionen och att en fördjupad delaktighet i det strategiska arbetet skulle kunna vara en naturlig fortsättning. Ett utvecklingsområde som tagits upp skulle kunna vara att till exempelvis den interna styrgruppen för Västra Götalandsregionen knyta några regionala företrädare.

Det finns också önskemål internt på Västra Götalandsregionen att mandat och förväntade bidrag för olika delar av verksamheten skulle kunna tydliggöras både vad gäller tid, resurs och uppgift. Exempelvis hur olika delar av hälso- och sjukvården på ett tydligare sätt kan agera för att verksamheter inom deras område i högre grad ska samspela med insatser som görs inom skolan, i kommuner eller förstärka kunskapsnodernas strategiska arbete. Att tydliggöra mandat och uppgift skulle således kunna ses som ett utvecklingsområde för att därigenom också stärka det tvärssektoriella arbetssättet och den regionala samverkan.

En person i Västra Götalandsregionens arbetsgrupp uttrycker:

Jag har upplevt att arbetet har varit lite lågintensivt, man bevakar sina frågor osv men inte att jag har kunnat bidra till något kraftsamlande egentligen. Jag har saknat koppling mellan vad kunskapsnoderna gör och det vi gör inom VGR.

Kunskapsnoderna har i sin delregion stärkt samverkan inom områden de har rådighet över, men önskar framåt hitta vägar tillsammans med Västra Götalandsregionen att i högre grad involvera hälso- och sjukvården.

När kraftsamlingen har kommunicerats och tagit sina uttryck i genomförandet så har kopplingarna främst gjorts till den långsiktiga prioriteringen Öka inkluderingen och i mindre utsträckning prioriteringen som handlar om att Bygga kompetens för stärkt kompetensförsörjning och livslångt lärande. Här finns det olika bilder av om det är rätt att behålla den starka kopplingen till den långsiktiga prioriteringen Öka inkluderingen eller att bredda fokus mot Bygga kompetens. Även om WSP:s bild är att den förstnämnda synen dominerar så finns här ett vägval att göra.

Andra uppslag om kraftsamlingens fokus framåt handlar om att i högre grad betona institutionernas ansvar och de skyldigheter som åligger kommuner och andra myndigheter att skapa förutsättningar för ett gott liv för barn och unga. Det skulle kunna handla om prioriterade områden där vi i utvärderingen ser systembrister och basera sig på kunskap om metoder och insatser som vi vet är centrala för området och som involverade aktörer har en tydlig rådighet över. Såsom behoven av att stärka den strategiska samverkan mellan skolhuvudmän och hälso- och sjukvården, stärka elevvårdsteamens förmågor att främja barn och ungas psykiska hälsa, skapa samsyn och rutiner kring arbetet med problematisk frånvaro, insatser för att skapa trygga lärmiljöer, utveckla studie- och yrkesvägledningen som hela skolans ansvar, skraddarsydda åtgärder för att unga vuxna ska komma tillbaka i studier eller i arbete etc. Detta är också sådana insatser och mål kopplat till organisation och system som vissa av aktörerna lyfter fram är önskvärda i kraftsamlingen.

WSP:S SLUTSATSER

Kraftsamling Fullföljda studier är en del av Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030. Enligt den regionala utvecklingsstrategin innebär kraftsamlingen att *extra fokus läggs på stärkt samverkan och samordnat utvecklingsarbete inom ett område. Tillsammans ska berörda aktörer rikta resurser mot ett område med målet att accelerera takten och nå en ökad genomförandekraft i omställningen som består efter avslutad kraftsamling.*

Med avstamp i denna beskrivning av vad en kraftsamling är tänkt att vara och med utgångspunkt i vad utvärderingen kommer fram till avseende hur arbetet kommit till organiseras och genomförs, samt vad det resulterat i, menar vi att följande övergripande slutsatser kan dras från utvärderingen.

KRAFTSAMLINGEN HAR BIDRAGIT TILL ATT ADRESSERA FULLFÖLJDA STUDIER SOM EN SAMHÄLLSUTMANING

Fullföljda studier är inte ett nytt område för regional kraftsamling i Västra Götaland. Däremot bedömer WSP att arbetet fått ny kraft och legitimitet som regional utvecklingsfråga genom att fullföljda studier pekats ut som kraftsamling i den regionala utvecklingsstrategin. Kraftsamlingen har lyckats mobilisera länets kommunalförbund, kommuner och aktörer i skolan för att förankra problematiken kring fullföljda studier som en bred samhällsfråga. Detta betyder att frågan inte enbart betraktas som ett primärkommunalt ansvar utan kräver bred samverkan och tjänar på ett regionalt perspektiv. Kraftsamlingen har jobbat med bred kunskapspridning och behovet av samverkan mellan olika sektorer och aktörer har betonats. Det finns i utvärderingen indikationer på att en tydligare prioritering av området har skett, som kan betyda att beslutsfattare upplever det svårare att prioritera ned området. Däremot är det WSP:s samlade bedömning att förstärkning av strategisk samverkan mellan kommunalförbund, kommuner och aktörer såsom hälso- och sjukvården, kulturen, civilsamhället med flera i stora delar uteblivit, medan vi ser exempel på samverkan på operativ nivå och i projektform.

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN HAR UTVECKLAT SIN ORGANISATION OCH LEDARSKAP INOM FULLFÖLJDA STUDIER

Kraftsamlingen har lett till ny och ökad samverkan internt på Västra Götalandsregionen i frågan om fullföljda studier, genom att i styrgrupp och arbetsgrupp involvera flera sakområden och avdelningar kopplat till hälso- och sjukvård, kultur och regional utveckling. WSP bedömer att verksamheterna nu har en ökad samsyn om utmaningarna kopplat till fullföljda studier. Tillsammans med de finansieringsmöjligheter som Västra Götalandsregionen styr över ger detta goda förutsättningar för strategisk styrning och regionalt ledarskap inom området fullföljda studier. Utvärderingen visar också att det finns önskemål om att Västra Götalandsregionen kan ta ytterligare kliv i att mobilisera sina egna verksamheter som är helt centrala i samverkan inom området, såväl strategiskt som operativt.

DEN DELREGIONALA SAMVERKANSTRUKTUREN HAR STÄRKTS

Västra Götalandsregionen har aktivt bidragit till att initiera och koordinera en ny insats med satsning på kunskapsnoder inom kommunalförbunden. Det har inneburit att de har kunnat påbörja ett arbete med att skapa en delregional- och länsövergripande samverkansstruktur. Kommunalförbunden har haft en stor frihet att välja inriktning utifrån de gällande prioriterade områdena och även vilka arbetssätt de vill använda. De flesta har arbetat brett genom att adressera flera eller samtliga av kraftsamlingens prioriterade inriktningar. Den styrande effekten av de fyra prioriterade områdena får därmed bedömas som relativt liten.

Den delregionala samverkan har bidragit till en kunskapsutveckling och kunskapspridning. Dels mellan kommunalförbund och delregioner, dels genom att fler efterfrågade aktiviteter nått ut till yrkesverksamma inom området.

DELREGIONALA KUNSKAPSNODER ÄR EN SYSTEMINNOVATION, MEN TVÄRSEKTORIELL SAMVERKAN KAN UTVECKLAS

Uppbyggnaden av delregionala kunskapsnoder är i sig en systeminnovation. Noderna har bidragit till att den delregionala samverkan och samordningen har stärkts i huvudsak kopplat till kommun och skola, dvs inom det område som de har en tydlig rådighet inom. I den meningen har kraftsamlingen inneburit en förbättrad delregional samverkansstruktur. Det finns en stor samsyn om behovet av strategisk samverkan mellan kommunal/kommunalförbunds nivå och med hälso- och sjukvården, och andra verksamheter som kulturen. Samtidigt lyfter kommunalförbunden att de saknar mandat att driva samverkan med vården. Därmed uppges svårigheter finnas att nå mål om en delregional samverkansstruktur som sträcker sig bortom den kommunala och skolans sfär. Här behöver Västra Götalandsregionen utveckla sina arbetssätt för att kunna mobilisera och styra vårdens aktörer mot en mer aktiv strategisk samverkan med kommuner och skolor i frågan om fullföljda studier.

KRAFTSAMLINGEN HAR KANALISERAT RESURSER TILL UPPBYGGNAD AV NYA STRUKTURER OCH KONKRETA UTVECKLINGSINSATSER

WPS:s bild är att kraftsamlingen verkat på två nivåer. Dels utifrån att vidareutveckla det gemensamma arbetet genom samverkan och samordning mellan aktörer. Dels att vidareutveckla arbetssätt kopplat till de utmaningar som motiverar kraftsamling fullföljda studier. Ett mervärde som lyfts fram i våra samtal med aktörerna handlade om att mixen av metoder och arbetssätt inom de olika aktiviteterna för kraftsamlingen är en styrka. Det vill säga att det både handlar om att skapa strukturer för samverkan på delregional och övergripande nivå. Men också att tillhandahålla kunskapshöjande insatser till yrkesverksamma samt att på en operativ nivå ge riktad stöd till särskilda målgrupper, exempelvis genom insatser som genomförs med Sociala investeringsmedel (SIM) och insatser inom Science Centers. Dessa delar av kraftsamlingen är viktiga komponenter då de tillåter experimenterande som möjliggör utveckling av nya innovativa arbetssätt.

Genom de riktade resurserna i kraftsamlingen har nya konkreta insatser skapats som sannolikt inte annars hade tillkommit. Det mervärdet gäller främst för arbetet med kunskapsnoder där samverkan mellan noder har inneburit att fler yrkesverksamma förmodligen har fått möjlighet till att ta del av fler kunskapshöjande insatser. Den ökade samverkan mellan kommunalförbunden har också sannolikt inneburit att dessa har byggt upp en kollektiv kompetens och förmåga inom området, vilket sannolikt stärkt deras handlingsberedskap för kommande arbete inom området.

SVÅRT ATT VÄRDERA KRAFTSAMLINGENS RESULTAT

Den regionala utvecklingsstrategin uttrycker en tydlig övergripande viljeriktning inom området fullföljda studier, det vill säga att fler elever i Västra Götaland ska gå ut skolan med fullständiga betyg. Den är också ganska detaljerad i vad som behöver göras och hur det skulle kunna gå till. Innehållet i kraftsamlingen har också konkretiserats i fyra prioriterade insatsområden för kraftsamlingen. Däremot saknas mål för kraftsamlingen som helhet vilket gör det svårt att värdera de resultat som skapats. Det är också utmanande att bedöma mervärdet av kraftsamlingen i relation till aktörernas ordinarie uppdrag och verksamhet. Det vi kan se är att utvecklingsarbetet legat i linje med intentionerna i den regionala utvecklingsstrategin.

Det är vidare svårt att peka på konkreta utfall av kraftsamlingen som helhet i termer av långsiktigt hållbara samverkansstrukturer, implementering av nya innovativa arbetssätt, kunskap och insatser som inneburit att fler fullföljer sina studier. Kraftsamlingen har framför allt bidragit till att bygga upp strukturer för fortsatt samverkan och samordning på regional och delregional nivå, men det är för tidigt att värdera den långsiktiga hållbarheten i dessa. Många intervjuade aktörer lyfter att sådana strukturförändringar tar tid att utveckla och implementera. Parallellt med detta arbete är kunskapsutveckling och kunskapsspridning viktiga resultat av arbetet.

BILAGA A - INTERVJUER OCH ÖVRIGT UNDERLAG

A.1 Intervjuer kraftsamling Fullföljda studier

Karin Engström	Fyrbodals kommunalförbund
Fredrik Åkerlind	Göteborgsregionens kommunalförbund
Hillevi Larsson	Skaraborgs kommunalförbund
Helen Nordling	Sjuhärads kommunalförbund Boråsregionen
Anders Carlberg	Västra Götalandsregionen (styrgrupp)
Susanne Hammarström	Västra Götalandsregionen (styrgrupp)
Ann-Sofie Rundberg	Västra Götalandsregionen (styrgrupp)
Ann-Sofie Isaksson	Västra Götalandsregionen (styrgrupp)
Karin Andersson	Västra Götalandsregionen (styrgrupp)
Katti Hoflin	Västra Götalandsregionen (styrgrupp)
Lars Gelander	Västra Götalandsregionen (arbetsgrupp)
Jens Lejhall	Västra Götalandsregionen (arbetsgrupp)
Marie Ahlberg	Västra Götalandsregionen (arbetsgrupp)
Anna Simonsson	Västra Götalandsregionen (arbetsgrupp)
Karin Gertzén	Västra Götalandsregionen (arbetsgrupp, samordnare)
Lena Sjöstrand	Göteborgsregionens kommunalförbund
Susanne Berneklint	Riksförbundet Attention
Elenor Olofsson	Vänersborgs kommun (Projektledare SIM)
Birgitta Dahlgvist	Skövde kommun (Projektledare SIM)
Pia Augustsson	Regionhälsan (Projektledare SIM)
Magnus Elmshorn	Balthazar Science Center Skaraborg
Lisa Belfrage	Navet Science Center Boråsregionen
Maria Wirén	Universum Science Center Göteborgsregionen

Övrigt

- Enkät till målgrupper för kunskapsnoder (31% svarsfrekvens av tot 363)
- Enkät till länets skolchefer (52% svarsfrekvens av tot 65)
- Lärdomar från följeutvärderingens nuläges & halvtidsutvärdering av kunskapsnoder
- Övrigt material som presentationer, tidigare utvärdering av SIM medel och information på relevanta hemsidor.

VI ÄR WSP

WSP är ett av världens ledande konsultbolag och rådgivare inom samhällsutveckling. Vi utvecklar allt ifrån städer och transportsystem till vattenförsörjning och höga hus. Med 67 000 medarbetare i över 40 länder samlar vi experter inom analys och teknik, för att framtidssäkra världen. I Sverige har vi omkring 4 000 medarbetare.

Tillsammans med våra kunder tar vi fram innovativa lösningar för en mänsklig, trygg och välfungerande morgondag. Vi planerar, projekterar, designar och projektleder olika uppdrag inom transport och infrastruktur, fastigheter och byggnader, hållbarhet och miljö, energi och industri samt urban utveckling. Så tar vi ansvar för framtiden.

wsp.com

WSP Sverige AB

121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7

T: +46 10-722 50 00
Org nr: 556057-4880
wsp.com

